

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 16/2010-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. marca 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti S. I., P., zastúpenej advokátkou Mgr. M. M., P., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C/189/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo S. I. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C/189/2008 p o r u š e n é b o l o .

2. S. I. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré j e Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Piešťany je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia S. I. v sume 245,70 € (slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov), na účet jej právnej zástupkyne Mgr. M. M., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 16/2010-13 z 20. januára 2010 prijal na ďalšie konanie sťažnosť S. I., P. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. M. M., P., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C/189/2008.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka 4. mája 2006 podala Okresnému súdu Trnava návrh na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu; vec bola vedená pod sp. zn. 19 C/46/2006. Zákonom č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.) účinným 1. januára 2008 vec prešla do pôsobnosti okresného súdu, kde je vedená pod sp. zn. 7 C/189/2008. Sťažovateľka ďalej uviedla:

„Rozhodovanie súdu v predmetnom konaní č. 7C/189/2008 si nevyžaduje zložité a náročné dokazovanie a nie je ani vecou zložitou. Nakoľko sa odporca k návrhu sťažovateľky zo dňa 04. 05. 2006 vyjadril pozitívne v Dohode o úprave výkonu rodičovských práv a povinností zo dňa 28. 04. 2008, spočíva činnosť súdu len na posúdení skutočností, ktoré sú uvedené v spisovom materiály, ktorý je sudcovi k dispozícii. Rovnako správanie sťažovateľa, ktorý si svoje povinnosti voči Okresnému súdu Piešťany bezodkladne splnil,

a teda svojim správaním nespôsobil v tomto konaní také okolnosti, ktoré by mohli rozhodnutie súdu predĺžiť. Napriek tomu však súd v uvedenom konaní o rozvod a úpravu práv a povinností k mal. synovi A. do dnešného dňa, čo je už takmer tri a pol roka od podania návrhu na súd, nerozhodol. Za celé toto obdobie bol súd schopný iba vyzvať sťažovateľku na doplnenie návrhu a doloženie príslušnej dokumentácie a uskutočniť jedno krátke pojednávanie, v závere ktorého súd určil termín pojednávania, ktorého zrušenie sa účastníkom ani neunúval doručiť. V tejto veci súd neuskutočnil žiaden iný úkon, teda možno odôvodnene tvrdiť, že súd koná veľmi liknavo a pomaly, čím spôsobuje značné prietahy v uvedenom konaní... Navyše táto právna neistota spôsobuje aj problémy pri zabezpečovaní a výchove maloletého syna A.“

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C/189/2008 porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby mu prikázal vo veci konať bez zbytočných prietahov a zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 292,38 €.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr. 831/2009 z 2. decembra 2009 vyjadrila predsedníčka okresného súdu, v ktorom uviedla:

„Z obsahu spisu vyplýva, že návrh na rozvod manželstva bol podaný dňa 04. 05. 2006 na Okresnom súde Trnava. Uznesením zo dňa 19. 03. 2007 Okresný súd Trnava priznal navrhovateľke oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a 10. 10. 2007 vykonal informatívny výsluch navrhovateľky bez ďalšieho postupu. K 01. 01. 2008 bol predmetný spis odovzdaný z Okresného súdu Trnava tunajšiemu súdu v rámci prechodu výkonu súdnictva a vec napadla do oddelenia JUDr. L. Ch., ktorá uznesením zo dňa 29. 02. 2008 vyzvala navrhovateľku na doplnenie návrhu. Navrhovateľka podaním zo dňa 30. 04. 2008 doplnila návrh a žiadala o vytýčenie termínu pojednávania. Dňa 10. 06. 2008 stanovila zákonná sudkyňa termín informatívneho výsluchu na deň 08. 07. 2008. Dňa 12. 09. 2008 bol spis predložený vyššiemu súdnemu úradníkovi na ďalší postup. Podaním zo dňa 09. 12. 2008 žiadala navrhovateľka ustanoviť odporcovi opatrovníka, čo následne urgovala dňa 17. 02. 2009. Z úradného záznamu zákonnej sudkyne (č. l. 52) vyplýva, že jej bol spis predložený dňa 24. 03. 2009. Dňa 19. 06. 2009 dala zákonná sudkyňa predložiť spis súdnej

tajomníčke na vypracovanie uznesenia o ustanovení opatrovníka, ktoré však zákonná sudkyňa nepodpísala, nakoľko nebol dodržaný postup podľa § 29 O. s. p., preto súdna tajomníčka vyzvala navrhovateľku, aby v stanovenej lehote oznámila súdu mená a bydlisko príbuzných odporcu, čo následne urgovala dňa 19. 08. 2009. Navrhovateľka uviedla vo svojom vyjadrení zo dňa 27. 08. 2009, že nepozná odporcových známych. Dňa 08. 10. 2009 zákonná sudkyňa uznesením ustanovila odporcovi opatrovníka a nariadila vo veci termín pojednávania na deň 08. 12. 2009.“

Na pojednávaní konanom 8. decembra 2009 okresný súd vo veci meritórne rozhodol rozsudkom č. k. 7 C/189/2008-83; účastníci konania sa vzdali práva podať odvolanie.

Predsedníčka okresného súdu v podaní zo 16. februára 2010 uviedla, že netrvá na verejnom ústnom pojednávaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C/189/2008 o rozvod manželstva a úpravu práv

a povinností rodičov k maloletému dieťaťu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu, resp. súdu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány, resp. súdy vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet, a právoplatne nerozhodli (napr. III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť vychádza z § 6, § 100 ods. 1, ako aj § 176 ods. 3 (starostlivosť súdu o maloletých) Občianskeho súdneho poriadku.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: zložitosť veci (1), správanie účastníka konania (2) a postup súdu (3). Ústavný súd (podobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na predmet konania a procesnú situáciu v danej veci nemožno uvedené konanie kvalifikovať ako právne či skutkovo zložité. V rodinnoprávnej agende majúcej zásadný vplyv na osobný stav účastníkov konania existuje rozsiahla judikatúra všeobecných súdov.

2. V správaní sťažovateľky ako účastníčky konania ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by prispela k predĺženiu konania a mohla by byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu. Sťažovateľka bola v konaní aktívna a poskytovala potrebnú súčinnosť.

3. Ústavný súd napokon skúmal postup okresného súdu v predmetnom konaní a v tejto súvislosti zistil:

Pôvodne príslušný Okresný súd Trnava bol vo veci nečinný od 4. mája 2006, keď sťažovateľka podala žalobu, do 23. novembra 2006, keď bola sťažovateľka vyzvaná na preukázanie osobných a majetkových pomerov v súvislosti s oslobodením od súdnych poplatkov v konaní (6 mesiacov), a od 19. apríla 2007, keď bola sťažovateľka vyzvaná, aby oznámila, či je možné zabezpečiť osobnú účasť odporcu na pojednávaní, do 10. októbra 2007, keď sa konal informatívny výsluch sťažovateľky (6 mesiacov).

Okresný súd po postúpení veci 1. januára 2008 bol nečinný od 8. júla 2008, keď sa konal informatívny výsluch, do 23. júna 2009, keď uznesením rozhodol o ustanovení opatrovníka odporcovi (11 mesiacov).

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na právoplatné rozhodnutie vo veci bolo bez právneho významu vyhovieť návrhu sťažovateľky a prikázať okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie (podobne § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 000 €, čo odôvodnila stavom právnej neistoty, v ktorom sa nachádza ako ona, tak aj jej maloleté dieťa.

Podľa názoru ústavného súdu uvedený postup okresného súdu (i keď napokon po viac ako tri a pol roku od podania návrhu vo veci meritórne rozhodol) oprávnene vyvolal u sťažovateľky stav právnej neistoty. Vychádzajúc z princípov spravodlivosti, ako aj z konkrétnych okolností daného prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadost'učinenie spojené s porušením označeného základného práva sťažovateľky (bod 2 výroku nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právna zástupkyňa sťažovateľky si v sťažnosti uplatnila trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 292,38 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2009 je 115,90 € a hodnota režijného paušálu je 6,95 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania okresným súdom, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné vyhotovenie sťažnosti) a dva režijné paušály v celkovej sume 245,70 € (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2010